

Wie helpt mij bewijzen dat *Jean Michel Caubo* in bezet Parijs Joden hielp?

Toen de Tweede Wereldoorlog uitbrak woonde Jean Michel (oorspronkelijk Johannes Michael) Caubo al twintig jaar in Parijs. Geboren in Maastricht en opgegroeid in Schin op Geul was hij dankzij zijn loopbaan bij de spoorwegen in Parijs terecht gekomen, waar hij met zijn gezin - zijn vrouw Marie, tweelingjongens Henri en Josy van 13 en dochtertje Jeannine van 6 - vlak bij het Gare du Nord woonde.

HARRY CAUBO

IVINS, UTAH

Tijdens de oorlog werd Jean actief in het verzet. In het begin van de oorlog hielp hij mensen uit verschillende bezette landen die op de vlucht waren voor de bezetters en die via de internationale treinroute, waar Jean op de treinen werkte, naar neutraal of geallieerd grondgebied probeerden te komen.

Op een zeker moment werd de internationale route van Amsterdam naar Parijs opgeheven door de bezetter en Jean Caubo kreeg een nieuwe positie met eigen kantoor aangeboden op het Gare du Nord.

Dat was een ideale plek om het verzet te helpen en hij werd actief bij *Dutch-Paris*. Dat was een verzetsgroep onder leiding van Jean Weidner, een Nederlander die eigenaar was van een textielzaak in Lyon. Andere leden van de groep waren ondermeer Herman Laatsman, viceconsul te Parijs, Jacques Rens, Benno Nijkerk en Salomon Chait. De groep stelde zich ten doel om ontsnappingswegen van de bezette gebieden naar neutraal Zwitserland en Spanje te creëren en exploiteren. De organisatie redde ongeveer 800 Joden en 200 piloten.

Verraad

De twee zonen van Jean hielpen bij dit werk. Ze waren geboren en getogen in Parijs en kenden de straten en wegen van Parijs als hun broekzak. Ze vingden mensen op het Gare du Nord op, die ze meenamen. De jongens, toen 16 of 17 jaar oud liepen voorop, op een afstand, om geen argwaan te wekken, gevolgd door de vluchtelingen. De jongens brach-

ten hen naar de ingang van de metro waar iemand anders hen overnam en het groepje verder begeleidde. De groep kon soms alleen uit mannen bestaan, maar er waren ook af en toe vrouwen bij. Als het alleen mannen waren, was de kans groot dat het piloten waren, als er vrouwen bij waren ging het om Joodse echt)paren.

Op 9 Februari 1944 werd een koe-rierster van de Dutch-Paris groep op straat gearresteerd door een beruchte politieafdeling die nauw samen werkte met de Gestapo en die vol zat met Franse verraders. Toen zij gearresteerd werd, had ze een boekje met namen en adressen. Ze probeerde het nog weg te gooien, maar de politie had haar door. Een van de politieagenten keek er naar, glimlachte en zei: "Dat is net waar we naar zoeken".

In het boekje stonden de naam en het adres van Jean Caubo. Op 12 februari 1944 werd hij met zijn gezin gearresteerd. Na een paar dagen werden Mevrouw Caubo en de kinderen vrijgelaten. Maar Jean werd gevangen gehouden. Later die avond werd hij overgeleverd aan de Gestapo. Hij zat achtereenvolgens opgesloten in de gevangenis in Fresnes, de gevangenis in Romainville, de gevangenis in Compiègne, het concentratiekamp Natzweiler-Struthof, het concentratiekamp Dachau, het concentratiekamp Ottobrunnen en het Aussenkommando Dautmergen/Schoenberg, waar hij op 13 februari 1945 bezweek.

Naoorlogse speurtocht

Het laatste contact dat iemand van zijn familie met Jean had was toen zijn 17-jarige zoon Henri toegestaan werd om vijf minuten met zijn Vader te spreken in de gevangenis van Compiègne. Jean werd de kamer ingemarkeerd tussen twee gewapende soldaten. Zoon Henri moest het kort houden en vertelde Jean dat zijn vrouw Marie bij een bombardement omgekomen was.

Jean's oudste broer Jos, mijn vader, die in Nederland woonde had zijn broer voor de oorlog beloofd dat hij voor de familie zou zorgen als Jean iets zou overkomen. Na de bevrijding begon hij met verwoede nasporingen om informatie te krijgen. Hij wist niet of Jean Caubo nog leefde of dat hij dood was. Niemand in Nederland wist zelfs maar dat Jean gearresteerd was. Niemand wist hoe het met de rest van de familie ging.

Het eerste spoor was een brief van een medegevangene van Jean, een zekere M. van Beek, gedateerd 22 augustus 1945. Daarin stond dat Jean Caubo tegen het eind van 1944 was gestorven en dat de kinderen nog leefden. Van Beek schreef ondermeer: 'Jean was een grote vriend van ons

gedurende onze gevangenschap en zijn optimisme was altijd een inspiratie voor ons. Hij hield onze moraal hoog. Maar ongelukkigerwijze heeft hij het einde niet kunnen meemaken'. De overlijdensdatum was niet correct. Maar dit is begrijpelijk in een concentratiekamp verlies je de greep op maanden en dagen.

Zorg voor de kinderen

Op 28 september 1945 werd Jos door Het Nederlandse Rode Kruis officieel geïnformeerd dat zijn broer Jean was overleden op 13 februari 1945 in het concentratiekamp Dautmergen. Hij was pas 53 jaar oud. Op 16 oktober 1945 kwam een andere gevangene, Bert Spierings, een Belg, Jos Caubo opzoeken om hem ook te vertellen dat Jean Caubo dood was. Het duurde meer dan een jaar voordat de autoriteiten zijn dood officieel accepteerden en het papierwerk voltooiden.

Jean Michel Caubo

Op 11 februari 1947 probeerde Jos, Jean's lichaam naar Nederland te krijgen voor een officiële begrafenis, maar het werd nooit gevonden.

Nu kwam de zorg voor de kinderen aan de orde. Er was grote onzekerheid over wat er met hen gebeurd was. Er was door de oorlog al vijf jaar geen contact meer geweest tussen de families in Frankrijk en Nederland. Jos probeerde direct na de oorlog al om een paspoort en visum voor Frankrijk te bemachtigen. Op 15 november 1945, zes maanden nadat de oorlog eindigde, kreeg hij eindelijk de benodigde papieren. Hij deed wat nodig was om de kinderen in Nederland te krijgen. Hij maakte contact met de viceconsul in Parijs en ook met Jean Weidner, het hoofd van de Verzetsgroep. Ze hielpen hem en deden alles wat ze konden.

De twee jongens gingen mee naar Nederland. Hun zusje Jeannine ging liever naar België, naar de broer van haar moeder. De jongens arriveerden in december 1945 in Nederland. Ze bleven in Nederland en werden in 1947 formeel geadopteerd door Jos en zijn vrouw. Jeannine bleef na veel gerechtelijke rompslomp bij haar oom en tante in België.

Holocaustmuseum

De tweeling moest nu in militaire dienst. Henri kwam bij de Marine; Josy bij de Huzaren van Boreel. Beiden werden naar Nederlands Oost-Indië gezonden om tegen de onafhankelijkstrijders te vechten. Josy

keerde na Indië terug naar Parijs, zijn geboortestad. Op 21 juli 1953, de dag voor zijn huwelijk stierf hij samen met vijf anderen tijdens een tragisch luchtvaartongeluk. Henri trouwde na zijn terugkeer uit Indië naar Nederland met Corrie Eestermans. Hij zag geen toekomst voor zichzelf en zijn gezin in Nederland en emigreerde in 1957 naar de Verenigde Staten. Daar stierf hij in 2008. Jeannine trouwde in België en is daar blijven wonen. Ze is nu weduwe.

Jean Caubo ontving postuum diverse Franse, Amerikaanse en Nederlandse onderscheidingen. Hij wordt geëerd op oorlogsmonumenten in Nederland en Frankrijk.

Een jaar of zeven geleden bezocht ik het Holocaust museum in Washington, DC. Opeens zag ik een foto van Jean Weidner. Mijn adem stakte. Dat was de verzetsman met wie Jean Caubo gewerkt had! Op die foto werd hij geëerd omdat hij 800 Joden en 200 geallieerde piloten gered had. Hij verdiende dat. Maar ik vond dat Jean Caubo die eer ook toekwam.

Ik ben de neef van Jean Caubo en ben nu al jaren bezig om hem geëerd te krijgen door Yad Vashem in Israel. Ik voelde me optimistisch dat hij aan de kwalificaties voldeed. Maar ik was fout. We zijn al drie of vier keer door Yad Vashem afgewezen. Ik moet van Yad Vashem, met nog levende getuigen aankomen die zeggen dat Jean Caubo Joden gered heeft - na 65 jaar!

Ongeveer een jaar geleden vonden we nog een overlevende Joodse getuige. Maar deze keer werd de aanvraag afgewezen omdat niet bewezen is dat Jean Caubo zich bewust was van het feit dat hij Joden redde, omdat de organisatie waarvoor hij werkte ook niet-Joodse vluchtelingen hielp.

Erkenning door Yad Vashem

Bij gebrek aan getuigen is een andere manier om Yad-Vashem erkenning te krijgen papieren te overleggen die aantonen dat Jean Joden gered heeft. Als teenager hoorde ik in 1945 een gesprek tussen mijn vader en zijn broers in de herdenkingsdienst. Een van de broers vroeg hem waarom Jean gearresteerd was. Mijn vader zei: "Hij heeft Joden en piloten helpen ontsnappen". Bovendien heeft zijn zoon Henri, voor hij stierf, verklaard geholpen te hebben met groepjes mensen, waar vaak vrouwen bij waren, dat waren dus Joodse echt)paren, want de piloten reisden zonder vrouwen.

Ik heb hulp gekregen van een Amsterdamse arts, die weet hoe Yad Vashem, dat bureaucratisch kan zijn, functioneert. Maar tot nu toe zonder succes. Yad Vashem erkent dat Jean Caubo als verzetsman alle eer verdient, maar er is bewijs nodig dat hij bewust Joden geholpen heeft. Ik heb nog geprobeerd Jean Weidner te bereiken. Maar die is in 1995 gestorven. Is er misschien iemand onder de lezers die zich iets van hun ouders kunnen herinneren? Een vriendelijke man die ze in Parijs geholpen heeft? Yad Vashem wil getuigen hebben en ik wil er graag voor zorgen dat mijn oom, die zijn leven gegeven heeft voor de vrijheid van zovelen, de erkenning krijgt die hem toekomt.

**Dutch American
Market & Import**

9575 S.W. Beaverton-Hillsdale Hwy.
Beaverton, OR 97005

Phone 503-646-1518 Fax 503-646-0354

Open Tuesday through Saturday 10:00am - 6:00pm
Closed Sundays

www.Dutchstore-Oregon.com E-mail: Dutchstore@aol.com

Onze beste wensen voor
een gezond en gelukkig 2011.
Happy New Year to our customers,
and thank you for your business.
Hans en Lia Middelhoven
en medewerkers.

We offer personal and friendly service to our
customers. Can't come to the store?
Then ordering by
fax, phone, mail, or e-mail is no problem!
Visa & Mastercard accepted